
AGENDA

Bakgrunn

Dagens regulering,
utviklingstrekk og svakheter

Hvilken rolle bør forebyggende
tiltak ha for foretaks straffansvar?

Bør det innføres regulatoriske
krav til antikorrupsjonsarbeid?

Representantforslag 67 L

(2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Michael Tetzschner, Frank Bakke-Jensen,
Gunnar Gundersen, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Anders B. Werp

Dokument 8:67 L (2015–2016)

Innst. 191 L – 2016–2017

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av straffeloven som innebærer at for overtredelser av straffelovens korrupsjonsbestemmelser kan foretaket også straffes når handlingen er utført av noen som gjennom sine forbindelser med selskapet må assosieres med det. Det må vurderes straffefrihet for selskap som har gjort det de kan for å forebygge korrupsjon.

Justis- og beredskapsdepartementet har bedt advokat Knut Høvik om å vurdere en revisjon av reglene om foretaksstraff og korrupsjonslovgivningen.

– Det er svært viktig at samfunnet er i stand til å bekjempe korrupsjon og annen økonomisk kriminalitet på en effektiv og rettssikker måte, sier justis-, beredskaps- og innvandringsminister Tor Mikkelt Wara (FrP).

Hjemmelen for foretaksstraff ble innført i 1991. Utviklingen siden da tilsier at det er behov for en helhetlig evaluering og revisjon av reglene om foretaksstraff. På samme måte er det også grunn til å vurdere en tydeligere og mer effektiv korrupsjonslovgivning.

– Denne innsatsen er høyt prioritert av regjeringen. Det er meget viktig at vi har de nødvendige virkemidlene for å avdekke og forhindre slike lovbrudd. Jeg takker advokat Knut Høvik for at han har tatt på seg dette oppdraget, sier Wara.

DAGENS HJEMMEL FOR FORETAKSSTRAFF

§ 27. Straff for foretak

Når et straffebud er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan foretaket straffes. Det gjelder selv om ingen enkeltperson har utvist skyld eller har skyldene etter [§ 20](#).

Med foretak menes selskap, samvirkeforetak, forening eller annen sammenslutning, enkeltpersonforetak, stiftelse, bo eller offentlig virksomhet.

Straffen er bot. Foretaket kan også fradømmes retten til å utøve virksomheten eller forbys å utøve den i visse former, jf. [§ 56](#), og ilegges inndragning, jf. [kapittel 13](#).

0 Endret ved lover [29 juni 2007 nr. 81](#) (ikr. 1 jan 2008 iflg. [res. 23 nov 2007 nr. 1287](#)), [4 des 2020 nr. 135](#) (ikr. 4 des 2020 iflg. [res. 4 des 2020 nr. 2592](#)).

§ 28. Momenter ved avgjørelsen om et foretak skal ilegges straff

Ved avgjørelsen om et foretak skal straffes etter [§ 27](#), og ved utmålingen av straffen, skal det blant annet tas hensyn til

- a) straffens preventive virkning,
- b) lovbruddets grovhet, og om noen som handler på vegne av foretaket, har utvist skyld,
- c) om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget lovbruddet,
- d) om lovbruddet er begått for å fremme foretakets interesser,
- e) om foretaket har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved lovbruddet,
- f) foretakets økonomiske evne,
- g) om andre reaksjoner som følge av lovbruddet blir ilagt foretaket eller noen som har handlet på vegne av det, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff, og
- h) om overenskomst med fremmed stat forutsetter bruk av foretaksstraff.

0 Endret ved [lov 19 juni 2009 nr. 74](#).

- Generell hjemmel
- Foretak ansvarlig for lovbrudd begått av personell på alle nivåer i organisasjonen.
- Anonyme og kumulative feil omfattes
- Utgangspunkt: Objektivt ansvar
- Fakultativt ansvar: «kan-skjønnnet»
- Ingen minimum/maximum bot eller standardisert metode for utmåling

DAGENS KORRUPSJONSBESTEMMELSER

- Aktiv og passiv korrupsjon/påvirkningshandel
- Privat- og offentlig sektor
- Ingen unntak for “facilitation payments”
- Global jurisdiksjon
- Indirekte korrupsjon ved bruk av mellomledd
- Skyldkrav: Forsett
- Foretaksstraff etter den generelle hjemmelen i straffeloven § 27.

§ 387. Korrupsjon

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag, eller
- b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag.

Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

0 Tilføyd ved [lov 19 juni 2009 nr. 74](#).

§ 388. Grov korrupsjon

Grov korrupsjon straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om korrupsjonen er grov skal det særlig legges vekt på om handlingen

- a) er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag,
- b) om den har eller kunne ha hatt til følge betydelig økonomisk fordel,
- c) om det forelår risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, og
- d) om det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap.

0 Tilføyd ved [lov 19 juni 2009 nr. 74](#).

§ 389. Påvirkningshandel

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel for å påvirke utøvelsen av en annens stilling, verv eller utføring av oppdrag, eller
- b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel for å påvirke utøvelsen av en annens stilling, verv eller utføring av oppdrag.

Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

0 Tilføyd ved [lov 19 juni 2009 nr. 74](#).

Utviklingstrekk

Større forventninger til selskapers systemer for å forebygge kriminalitet

Fremvekst av «non-trial» resolutions

Fremvekst av regulatoriske krav til forebyggende tiltak og administrative sanksjoner

Regelsvakheter foretaksstraff

Vid skjønnskompetanse skaper uklare vilkår og rammer for straffansvaret

Forebyggende tiltak noe tilbaketrukket rolle

Objektivt ansvar

Regelsvakheter korrupsjon

Utlørlighetskriteriet for skjønnspreget?

Korrupsjon gjennom mellomledd

Betydningen av påvirkingsformål

Forsettskrav og «willful blindness»

Forventninger til antikorrupsjonsarbeid

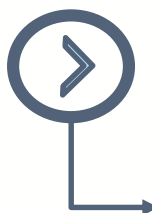

Forebyggende tiltak og foretaksstraff

Gjelde rett

- ❖ Relevant for kan-skjønnnet, jf. § 28 bokstav c) og “på vegne av” vurderingen, jf. § 27.

Forslag

- ❖ Obligatorisk straffansvar (= fjerne kan-skjønnnet)
- ❖ Forebyggende tiltak som selvstendig straffrihetsgrunn (med omvendt bevisbyrde)

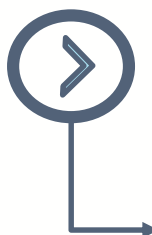

Regulatoriske krav til antikorrupsjons- programmer

Gjelde rett

- ❖ Med unntak av krav til redegjørelse for samfunnsansvar for store selskaper: Ingen regulatoriske krav til antikorrupsjonsprogrammer

Forslag

- ❖ Bør vurderes å innføre regulatoriske krav til anti-korrupsjonsprogram i store selskaper og offentlige institusjoner
- ❖ Bør vurderes å opprette et eget antikorrupsjonstilsyn

Regulatoriske krav til antikorrupsjons- programmer

Skisse til lovbestemmelser:

- ❖ **Regnskapsloven?**: «Store foretak skal sørge for at det utføres systematisk og forsvarlig antikorrupsjonsarbeid i virksomheten.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kravene i denne paragraf, herunder krav til dokumentasjon av og tilsyn med antikorrupsjonsarbeidet.»

- ❖ **Kommuneloven:** «Kommuner og fylkeskommuner skal sørge for at det utføres systematisk og forsvarlig antikorrupsjonsarbeid i deres virksomhet.

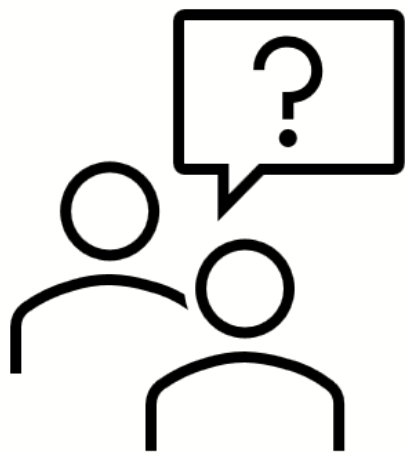
Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kravene i denne paragraf»

Forutsetning:

- ❖ Kompetent tilsynsorgan

NOEN VURDERINGER

- Er lovforslaget til ny bestemmelse i kommuneloven tilstrekkelig?
- Bør bestemmelser om korrupsjon og forebyggende tiltak formuleres i en egen lov?
- Forslaget: Regnskapsloven og kommuneloven (i tillegg til straffeloven)
- Tilsynsfunksjon: forslag i utredningen – Finanstilsynt mht privat vsh, statsforvalter for kommunale vsh
- Bør tilsynsfunksjonen også samles?
- Fordeler? Ulemper?